

DE L'ESTAT D'ALARMA AL GRAN ASSAIG. I UNA TRISTESA INFINITA...

CARLES M. BALSELLS

El dia 11 de març del 2020 érem encara lliures. Sentíem l'alè del món, de la creativitat, del futur i de l'esperança. Tot era possible i tot depenia, o ens ho semblava, de nosaltres.

L'endemà, l'endemà mateix, al vespre, no teníem cap d'aquells somnis. Va ser quan queia la nit que ens van manar que ens confinéssim. Quan van dir que no podíem sortir de casa. I van batejar com a distanciament social el fet no apropar-nos gaire. Prohibits els petons. Prohibides les abraçades. Des de llavors tot va ser un silenci nou i cada dia una incertesa. I també molts interrogants es tenyiren de por cada dia, des de llavors.

Hores llargues i nits estranyes s'allotjaren a totes les cases. I eren diferents els despertar amb les quatre parets com a muralles.

Els nens i alguns avis no entenien res del que passava. Potser ningú no ho entenia gaire. I mentrestant, als hospitals, es vivien urgències i angoixes i una íntima temença en cada persona que traspassava el llindar d'aquelles portes.

Es va declarar l'estat d'alarma quan queia la nit. Passaven el dies i passaven les nits de manera densa. Passaven les setmanes. I passaven els mesos. La por, la por humana, s'havia instal·lat en cada cos i també en les ànimes. I el silenci ja no era nou perquè ho impregnava tot, cases, carrers i places.

De tant en tant, algunes ambulàncies feien sonar la sirena i no hi havia ningú als carrers per apartar-se. A la por, a la incertesa, a les angoixes, s'hi afegien cada dia els morts. Molts morts. Morien persones. No xifres d'una estadística.

Només la tele trencava l'escenari amb proclames i xifres que volien ser humanes i eren,

de fet, inhumanes. Tants morts ahir. Tants avui. Potser tants demà. I el malson començava a albirar-se llarg després de cada notícia.

L'angúnia pel demà fa l'ombra del futur més allargada encara. No serà fàcil aixecar-se'n. I de la més que insinuada pèrdua de drets i llibertats gairebé no se'n parlava ni se'n parla. Fa basarda.

LA NOVA NORMALITAT

I tanmateix, l'estat d'alarma va ser una ordre i també una amenaça coberta amb la pàtina de la nostra seguretat. Drets ciutadans, diu? Drets humans, reclama? Humanitat, senzillament humanitat, gosa exigir? Estem en estat d'alarma i hauria de saber que res de tot això no és important, ara. Una nova normalitat s'imposarà, repeteixen des dels altaveus mil cops cada dia. S'imposarà, diuen clarament.

Estat d'alarma. Quina definició més imprecisa per esborrar el que convingui. Fins i tot per oblidar la lluita de tanta gent, alguna fins a donar la vida, per avançar en petites millores socials que al llarg dels anys i dels segles van construir la que ara ja en diuen vella normalitat. La pandèmia va més enllà d'un virus. Hi ha molts indicis que potser esdevindran irreversibles.

El poder exulta d'amagat perquè podrà manar sense control, sense cap control. El gran assaig ha començat. Un virus pot ser l'excusa perfecta. I el món, tot el món, claudica per la poderosa raó de la por, una por també inoculada, perquè els telenotícies no han parat durant les vint-i-quatre hores del dia, explicant, moltes vegades sense dir

res, el caos. La gent a casa amb por, amb molta por i seguint les normes de compliment obligat que cada hora podien ser diferents, incoherents i fins i tot contradictòries, però no hi fa res perquè el bé suprem era la por a perdre la vida. I la por és sempre una gran arma dissuasiva.

El gran assaig. Decidien per nosaltres i ho decideixen tot, i ho decidiran potser ja sempre quan els convingui, des d'ara, sense que els ciutadans puguem dir res, ni tan sols aixecar el dit per dir que la vida pertany només a cada persona, i no als altres ni al poder, i menys que ningú al poder. Estat d'alarma. La troballa per controlar la població i fer que els ciutadans siguin més súbdits encara. No podien desaprofitar-la.

2020, per als qui escriuen o escriuran la història.

El distanciament social s'imposa, sense saber les conseqüències que tindrà, perquè en tindrà, que ningú no en dubti. La desconfiança entre persones —no fos cas que em passi el virus...— és una tenalla poderosa i per això, el poder, per fer més creïble l'amenaça, vesteix les ordres i els decrets amb uniformes i medalles vergonyants si és que realment parlem d'una pandèmia. Però és que no és només d'això que es parla. Hi ha segurament més coses que mai no sabrem, però que s'albiren en cada rebrot que s'anuncia i arriba inexorable. La pandèmia ha passat a ser, també, una lluita política, una mena d'espectacle esperpèntic, si no fos que hi ha en joc vides humanes, massa vides humanes.

NOMÉS LES CENDRES...

Han amagat els morts, els malalts, i han decidit, sense demanar permís a ningú, cremar els cadàvers i enviar en el millor dels casos, al cap d'uns quants dies, de la manera més freda i mecànica, inhumana de fet, unes cendres a les famílies que no gosen dubtar si aquelles cendres són de la persona estimada. Estat d'alarma, repeteixen a tothora a la tele, a les ràdios i als diaris. Brots i rebrots temibles. El món pot aturar-se, cosa que potser ningú mai no es pensava. La humanitat no compta gaire, ara.

Dels morts pel virus, queden les cendres. Només les cendres. I encara gràcies.

La ràbia de molta gent corre per dins perquè també hi ha por, molta por, a manifestar-la. Els morts han mort en la solitud més esgarrifosa, tot i els esforços de tanta gent que amb bata blanca i mascareta, exposant-se, han tractat de donar-los una mà que no semblés estranya a qui en el moment de la mort res no tenia. Admiració, agraïment i aplaudiments d'homenatge per aquestes actituds professionals i de generositat impagables. Pel que han fet, pel que fan i pel que segur que faran, si convé.

«Però els morts han mort sols. Incinerats d'urgència. Aquesta és una tristesa infinita que portaré sempre», ens diu, enfonsat, un home que no ha pogut ni veure la seva esposa que li suplicava amb llàgrimes per telèfon, en la que seria l'última conversa, que l'anés a veure a l'hospital, que estava sola i que per què ningú no hi anava.

L'home parla en veu baixa. La veu baixa dels vençuts per la tristesa que ja és infinita. Li van dir que havia mort la seva dona i es va fer un silenci a la seva ànima. Diu que per sempre. Que no podrà pair mai saber que la soledat més trista va acompanyar el comiat de la companya de la vida. No plora. I si ho fa, ho fa per dintre i a totes hores des d'ara. «Arrossegare per sempre aquesta pena que ja mai no em podré treure del damunt», sospira. No plora o potser no pot plorar perquè les llàgrimes també s'esgoten a vegades. Passaran el dies, potser els anys, però la pena és arrelada en moltes vides per una decisió que, en l'estat d'alarma, va considerar que les persones no podien tenir ni un adeu, ni un petó, ni poder-se agafar fort la mà dels qui estima i l'estimen, abans de morir.

LA MENTIDA EN NOM DEL BÉ COMÚ?

Les morts fins i tot van deixar de ser un número fidel, si és que mai ho havien estat. Tant se'n donava, sembla, si eren mil o dos mil més. Segurament convenia no dir la veritat, si és que algú realment la sabia. L'estat d'alarma permet la mentida en

nom del bé comú. O qui ho sap, potser hi havia qui, darrere de tot, amagat en un despatx oficial, comptava els morts d'un en un i avaluava el que el poder —vestit ara de Papa-Estat— s'estalviava en cada cadàver incinerat. Tot és possible quan es decreta un estat d'alarma, opac, i ningú no en sap, sembla, les xifres ni dels morts ni dels contagiats. Ni potser les conseqüències de tot ordre encara.

També hem après que les fases del confinament global tenen diferents esgraons i les decideix qui les decideix. Ha quedat clar per si algú en tenia cap dubte. Del diàleg amb els que més en saben o amb els que estan més a prop i poden conèixer millor cada situació, poc pel que sembla. La política s'ha imposat un cop més a la ciència. I es tracta de la salut dels pobles.

Aviat es va entrar en la fase patètica dels gestos que alguns qualifiquen de perversos. Anuncis impúdics de regals, sota el nom d'ajudes, de subvencions, de programes, de concerts o de préstecs. Pluja o diluvi aparent de diners que no els pertanyen i fan veure que són de les seves butxaques. D'on surten tants i tants diners, ara, des de totes bandes? Preguntes absurdes que ja hauríem de saber. Decisions que ratllen i potser sobrepassen els límits dels poders mal anomenats democràtics. Tothom sap que els diners surten finalment dels ciutadans considerats sovint súbdits.

NO TOT ANIRÀ BÉ

«Tot anirà bé», diuen encara algunes pancartes penjades a balcons i finestres. I també en alguna cançó benintencionada. No és veritat. Com a desig esperançat s'entén i es respecta. Però això no ha anat bé. Milers i milers de morts, i molts més milers de milers d'infectats pel virus, molts amb seqüeles encara no determinades. I una devastació econòmica i social mai no imaginada, que ningú no sap, ningú, quan ni de quina manera es recuperarà, amb empreses abocades al tancament, amb drames humans, familiars, que tenen noms i cognoms, no permeten cap eslògan fútil. I hi ha hagut moltes

proclames i campanyes publicitàries, caríssimes totes, i proclames polítiques vergonyoses de veure qui ho ha fet més bé, en aquesta pandèmia, que va per llarg i encara no és acabada.

¿Feia falta que cada minut de cada hora de cada dia es parlés de manera gairebé asfixiant del virus? Molts van allunyar-se de les notícies en un intent de preservar l'equilibri emocional i no perdre el món de vista que, malgrat tot, malgrat que sembli aturat, continua donant voltes.

La primavera va passar, tancats a casa, gairebé sense adonar-nos que les roses van florir com cada any, o potser més esplèndides encara, que les pluges han estat abundoses i un bri d'esperança es podia llegir en el verd dels camps i dels arbres i que, després de les nits de boira gris i densa, de les nits més negres, han sortit sempre les estrelles.

L'estiu passa també, llarg, estrany i dens. Els rebrots anunciats per a la tardor han avançat la seva arribada i estem aprenent a conviure-hi. Passarà la tardor i vindrà l'hivern.

Del que ara es tracta és que la nova normalitat que diuen deixi viure la gent en la llibertat, el progrés i l'esperança. I que el malson de tants dies i de tantes nits, de tantes pors, el record de tanta gent que ens ha deixat, donin sobretot força i coratge en cada casa.

La vida continua. I de nosaltres depèn, només de nosaltres, que el futur de cada u, no depengui només d'ells ara que ja han fet el gran assaig. Perquè tothom —també tots els pobles— té dret a l'esperança. I a poder progressar en llibertat.

(31 agost 2020)

CARLES M. BALSELLS I CASTELLTORT (Barcelona, 1943). Col·laborador habitual de la premsa igualadina, ha publicat els llibres *L'Escola Mowgli, una escola catalana a l'Anoia* (1982), *L'esclatxa de paper* (1985), *Dibuixos i paraules de l'Anoia* (1991, amb dibuixos de Pere Noguera), *Cròniques de la gent i del carrer* (1992), *Aquesta nit, Igualada. La caravana dels somnis* (1994, amb fotografies de Santi Carbonell), *El quiosc de vidre* (2001), *5 de gener. Festa de Reis d'Igualada* (2006, amb fotografies de Santi Carbonell) i *Postals de mitjanit* (2015).